

Så hittar du hit

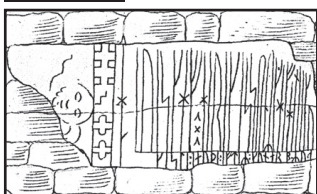
Sparlösa ligger i Västergötland, ca 1 mil öster om Grästorps och 1 mil nordväst om Vara. Bra skyltat från väg 47. Gör inte misstaget att köra mot gården Sparlösa-berg. Då hamnar du fel. Runstenen finns i ett litet hus bredvid Sparlösa kyrka.

Fakta

Runsten nr: Vg 119.
 Mått: 177 cm hög. 60-69 cm bred.
 Runor: ca 270 runor.
 Inträde: Gratis.

Historik

Teckning från 1669.

ca 800.

Stenen pryds med bilder och de stora runorna.

ca 1000.

Stenen pryds med en ny, kort, inskrift.

1669.

Stenen avbildas av tecknaren Elias Brenner. Den sitter nu inmurad i kyrkans södra vägg.

1687.

Efter en ombyggnad delas stenen och muras in i kyrkan igen.

1847.

Kyrkan rivs och när en ny byggs följer stenen med.

1937.

Stenen tas ut från kyrkväggen och man upptäcker att det finns bilder och runor också på de tre övriga sidorna. Stenen sätts samman och reses på kyrkogården.

1980.

Stenen restaureras i Stockholm.

1982.

Stenen blir rest i ett eget hus.

SPARLÖSA- STENEN

Den här runstenen är en av de mest mystiska och omdebatterade i Sverige.

Forskarna har helt olika åsikter om allt: runorna, bilderna och stenens ålder.

I lilla Sparlösa i Västergötland upptäcktes 1937 helt unika runristningar på en sten som tidigare suttit inmurad i kyrkan.

Forskaren Otto von Friesen skrev 1940 att det är den "märkligaste upptäckten på runforskningens område".

Det är framför allt den långa mystiska texten och de många bilderna som gör stenen unik. Men det gör också att forskarna är helt oense om nästan allt.

Vissa menar att Sparlösastenen är ett dokument över en jordgåva eller en helgedom medan andra ser den som ett minnesmärke över en död kung.

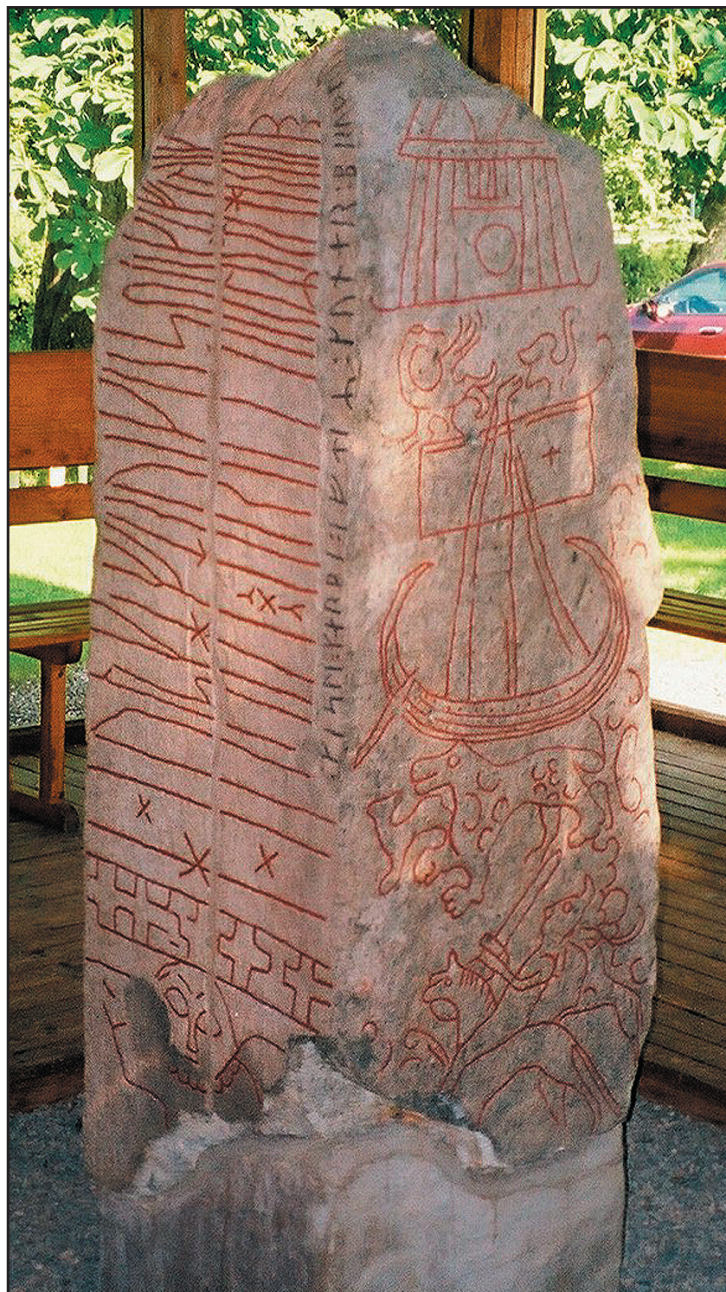
Troligen har stenen rests i början av 800-talet för att visa att Alrik har tagit över Sparlösa gård från Öjul.

Vanliga runstenar visar sällan upp utländska motiv medan det på Sparlösastenen finns kopplingar mellan bilderna och nästan hela dåtida Europa: Birka, Uppsala, England, Irland, Rom, Holland, Gotland, Danmark och Norge.

Den som tittar på stenen kommer framför allt att fastna för de gigantiska runorna. De är mer än 50 cm långa vilket är helt unikt.

När stenen var 200 år gammal återanvändes den genom att någon gjorde en helt ny ristning på stens "framsida".

Mikael Jägerbrand

MEST MYSTISK. Sparlösastenen är en av Sveriges mest svårförklarliga runstenar. Den är fylld av små och stora runor samt små och stora bilder.

SIDA I

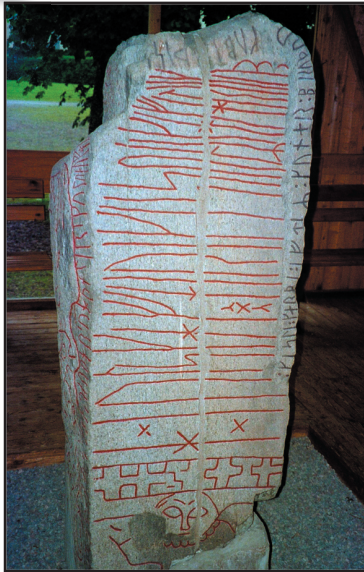
Den här sidan är stenens framsida.

De 50 cm (!) höga runorna är imponerande.

Texten tolkas av de flesta som att Sparlösa gård bytt ägare, Alrik har tagit över efter Öjuls.

Mannen med skägg längst ner är man mer oense om. Vissa menar att det är ristaren Alirik Lubir som visar upp sitt verktyg med högerhanden. Andra menar att det är en man som slänger ett spjut eller att det är Tor som håller sin hammare.

Till höger syns en ristning som gjordes på 1000-talet. De här "nya" runorna betyder: "Gisle gjorde (inskriften) efter sin broder Gunnar" – alltså en rätt normal runinskrift.

Text:

Fornsvenska:
"iulskaf • Airikissun Rk Af Alrik--"
Modern svenska:
"Öjuls, Eriks son, gav, (likaså) gav Alrik."

SIDA II

Den här sidan vimlar av både djur och runor.

Bland annat syns en störttyckande fågel som är en tydlig berguv. Men det finns också en fågel med lång hals som antingen är en gås, svan eller trana. Eller en drake som tar med sig offer till helvetet!

Det finns också två ormar som slingrar sig längs stenen.

Text:

Fornsvenska:
"...s---nur-A--datsikmar Aitimku Rairikis. makiniaru. Thuna. Aft Aiusukrad. Runa Rd ARr Akiukutu iudarsuad Alirikulubuf Adi. ulu-am...--ukrdsarsknuibin---kun-Ruklius---lu."

Modern svenska:
"...att Sigmar (eller segarfnejdad) heter eller kallas Eriks son...väldig strid (?)... Efter Öjuls (är minnesvården rest?) och tyd runorna där, de från gudarna stammande, som Alrik lubu ristade."

SIDA III

Här finns hus, båtar, ryttare och hundar.

Längst upp på den här sidan finns ett hus. Mest märkligt är att man faktiskt ser spikarna. Huset kan föreställa gudarnas hem Valhall – eller ett helt vanligt långhus. Andra bilder på vikingahus finns på mynt och bildstenar.

Skeppet kan föreställa ett vanligt vikingaskepp – eller båten som tog de döda till dödsriket.

Ryttaren är enligt vissa på jakt med sin hund men kritiker menar att ingen jagar med svärd. Troligen har ryttaren också en örn-hjälm med en framåtböjd tofs, håll för ögonen och ett nackskydd. Många vill se mannen som den Öjuls som nämns på stenen.

SIDA IV

Den här sidan är den mest skadade.

Många runor på den här sidan saknas helt medan andra syns mycket otydligt.

Den man med tveklutvet skägg som finns i övre högra hörnet har gjort många forskare nyfikna. Är det en skräm-mask som ska skydda mot demoner eller är det ett porträtt? Ingen vet.

Text:

Fornsvenska:
"...-t-til Ak Afr Aut Atki Alt. --As Atf Adirubs Alt? f Adi Rs u Ad Ai Atuh Ab Ah Ab Alib A - tam Asnatu Aukt Ak AR. Alrikulubi Rukd At Aiuis

Modern svenska:
"I västerväg uppehöll sig fadern. Fadern hade sört för att de ständigt hava livsuppehälle. Tjodvir gjorde (kumlet) efter Adils Ome. Rud Huggede."

Så här kan figuren uppe i högra hörnet ha sett ut.